K problematice a srovnání identifikace v kriminalistice, policejních a bezpečnostních vědách

On the Issue and Comparison of Identification in Criminalistic, Police and Security Sciences

VIKTOR PORADA¹

Abstrakt

Ve sdělení je diskutována terminologie základních pojmů a jejich význam v oborech kriminalistika, policejní a bezpečnostní vědy. Postupně jsou rozebrány druhy a podstata identifikace bezpečnostních činností, kriminalistická identifikace objektů a systémů a biometrická identifikace a verifikace. Výsledkem poznávacího procesu je určení individuálního objektu (nebo alespoň jeho skupinové zařazení), v případě kriminalistiky formou objektové nebo systémové identifikace, nebo v případě identifikace bezpečnostních činností poznání bezpečnostní situace.

Klíčová slova

biometrická identifikace, identifikace bezpečnostních činností, kriminalistika, kriminalistická identifikace (objektů, systémů), policejní a bezpečnostní vědy, verifikace

Abstract

The terminology of basic concepts and their meaning in the fields of forensic science, police and security sciences is discussed. Gradually, the types and nature of security activities identification, forensic identification of objects and systems and biometric identification and verification are discussed. The result of the cognitive process is the identification of an individual object (or at least its grouping) in the case of criminalistics in the form of object or system identification, or in the case of identification of security activities, knowledge of the security situation.

Key words

criminalistics, police and security sciences, identification of security activities, forensic identification (objects, systems), biometric identification, verification

DOI

<http://dx.doi.org/10.37355/fvpk-2021/2-01>

¹ prof. JUDr. Ing. Viktor Porada, DrSc., Vysoká škola finanční a správní, Fakulta právních a správních studií

Úvod

Pojem „**identifikace**“ znamená zjišťování (určení) totožnosti a sám o sobě má různé významy. Podle (Kraus 2006, s. 335) **má pojem identifikace tyto významy:**

1. zjišťování totožnosti, ztotožnění či proces zjištění naprostého souladu mezi více pojmy, předměty, představami apod.,
2. způsob zjišťování určitých provozních podmínek strojů a zařízení,
3. ztotožnění se s někým jiným, osobou, s jeho představami, zájmy, chováním a jednáním (Filák a kol. 2006, s. 134),
4. určení základních vlastností objektu za účelem jeho zařazení do příslušné přírodovědné skupiny, třídy s konečným cílem určení jeho individuální totožnosti.

Uvedme pro srovnání: Např. Šimovček a kol. (2001, s. 53) kriminalistickou identifikaci chápe jako specifický poznávací proces, jehož cílem je ztotožnění konkrétního objektu prostřednictvím srovnávání materiálního objektu s materiálním nebo ideálním odrazem jeho vlastností anebo prostřednictvím vzájemného srovnávání částí objektu s cílem zjištění, zda původně tvořily jeden celek. Porada a kol. (2001, s. 105; 2019, s. 295) obecně kriminalistickou identifikací rozumí proces ztotožňování objektů, v němž se hledá souvislost osoby nebo věci s vyšetřovanou událostí na základě kriminalistických stop a jiných kriminalisticky relevantních informací.

Z těchto definic je vidět, že přístup k uchopení uvedeného základního pojmu v kriminalistice může být různý a je vlastně determinován snahou o vyjádření specifik obsahu pojmu na různé rozlišovací úrovni jeho chápání. A nelze apriori říci, že ten nebo onen definovaný pojem je špatný, může být jen více či méně výstižný a bude se ve většině případů lišit pouze přístupem a úrovní zobecnění podstatných znaků tohoto pojmu. Jak již bylo uvedeno, potíže v komunikaci uvnitř i vně konstituujícího, ale zejména nově se rozvíjejícího, natož multidisciplinárního vědního oboru se odráží i ve vytváření a používání nových pojmů.

V posledních letech se objevují možnosti širokého a velmi efektivního využití informačních a komunikačních technologií (výpočetní techniky) a matematického aparátu v procesech bezpečnostní identifikace. Tak, jak se vyvíjejí technické přístupy k řešení problémů v jiných technických vědách, i do metod bezpečnostních činností pronikají nové principy a systémové přístupy. Jedním z nových směrů je zavedení pojmů identifikace objektů a identifikace systémů (Porada a kol. 2001) a nejnověji biometrická identifikace např. (Rak a kol. 2008; Porada, Šimšík a kol. 2010; Brunová 2009, s. 94–100). Teoretický základ kriminalistické identifikace tvoří systém pojmů, zásad a metod. Tento systém umožňuje vědecky určovat totožnost materiálních objektů podle jejich odrazů a využít takto získaných výsledků pro účely trestního řízení. Systemizace pojmů, zásad a metod identifikace může být prováděna podle různých kritérií. Nejobecnější význam má identifikace z hlediska určování totožnosti a využívání výsledků ztotožňování při dokazování. Obecně platí, že identifikace je poznávací proces, kterým se individualizuje vztah mezi dvěma či více projevy nebo částmi jednoho a téhož objektu nebo systému (Porada 1987).

Identifikace bezpečnostních činností

Nutnost identifikace bezpečnostních činností vznikla v procesu konstituování teorie policejně bezpečnostní činnosti, posléze policejních věd a nyní i bezpečnostních věd. Pod pojmem identifikace bezpečnostních činností v širším slova smyslu lze chápat proces ztotožňování našich poznatků a vědomostí se skutečností. Takto chápaný proces identifikace opodstatňuje zařadit identifikaci do kategorie poznávacího procesu (Porada 1987; Požár 2006, s. 134–146). Poznávací proces si lze představit jako případ jisté noeticky (Kraus 2006, s. 335) orientované interakce mezi poznávaným objektem (jevem, událostí, procesem v policejně bezpečnostní činnosti) a mezi poznávacím subjektem (bezpečnostním orgánem – pozorovatelem). Orientovaná interakce vzájemného vztahu subjektu a poznávacího objektu značí, že subjekt kromě volby objektu, jevu, procesu, události v policejně bezpečnostní činnosti si volí i hledisko (kritérium) jeho poznávání, tj. určuje noetický rozklad zkoumaného objektu na jednotlivé složky (prvky) objektu.

Výsledkem poznávacího procesu je poznání bezpečnostní situace. Modely bezpečnostní činnosti představují vhodnou formu na vyjádření poznatků o zkoumaných objektech (jevech, procesech a událostech), ztotožnění modelu s objektem pak představuje kvantitativní problém. Nejčastěji hledáme hodnoty parametrů pro již vybranou strukturu (kvalitativní závislost jevů, procesů či událostí v policejně bezpečnostní činnosti). Úspěšnost identifikace v policejně bezpečnostní činnosti závisí na vhodném výběru apriorní a empirické informace a identifikačního algoritmu.

Při tvorbě schématu procesu identifikace v bezpečnostních činnostech je zřejmé, že poznávací proces nemůže existovat izolovaně, bez posloupnosti: poznávaný objekt, jev, proces, událost, poznávající subjekt a interakce mezi nimi. Interakci mezi zkoumaným objektem, resp. jeho reprezentantem, substitutem a poznávacím subjektem je založená na teorii odrazu, odraz poznávaného objektu ve vědomí subjektu tvoří jeho model (obr. 1).

Obr. 1: Proces identifikace (Porada 1987)

Výsledkem poznávacího procesu v bezpečnostních činnostech je tedy vytvoření odpovídajícího modelu poznávacího objektu, jevu, procesu, incidentu v bezpečnostní činnosti. Model lze vytvořit pouze na základě informací, které subjekt zkoumání (policejné bezpečnostní orgán) o zkoumaném objektu získá a jak je v paměti transformuje. Na poznávací proces se může tedy nahlížet jako na proces získávání informací (odrazů), jejich zpracování (uvědomění, pamatování, vytváření představ, vyjádření atd.) a zpětného působení subjektu na objekt za účelem dalšího prohlubování a upřesňování představ o bezpečnostní činnosti (Filák a kol. 2006, s. 137, viz obr. 2).

V poznávacím procesu v důsledku relativní omezenosti poznávacích schopností subjektu vzniká jistá entropie na straně přijímání zpráv. Tato entropie klesá s růstem poznání, ale důsledkem její existence je, že nějaká zpráva vyslaná o policejné bezpečnostní činnosti v minulosti může se s plnou hodnotou informace přijmout až po určitém časovém odstupu. Z toho vyplývá, že schéma identifikace představuje jistou obdobu schématu spojovacího kanálu tak, jak je to známé z teorie informace. Tato skutečnost opravňuje k závěru, že na hlubší analýzu procesu identifikace v policejné bezpečnostní činnosti (všeobecně poznávacího procesu) mohly by se využít některé výsledky teorie policejné relevantní informace, jež je nutno ale především vytvořit.

Obr. 2: Schéma algoritmu procesu identifikace v bezpečnostních činnostech (Mesároš, Reitšpís, Křížovský 2010)

Identifikace v bezpečnostní činnosti se používá v různé míře a obsahu. Prošla a prochází postupně etapami odpovídajícími jednotlivým etapám vývoje procesu

poznání v bezpečnostních činnostech. Od nejjednodušších problémů rozpoznávání znaků, vytváření pojmů až po vytváření asociací a analogií za účelem zevšeobecnování – generalizace, např. při analýze a hodnocení bezpečnostní situace. Identifikace a hodnocení bezpečnostní situace je nezbytným předpokladem a východiskem nejen pro kvalitní řízení příslušných (kompetentních) bezpečnostních subjektů, ale i následné správné, účelné, efektivní, a tím i ekonomické provádění nezbytných bezpečnostních činností při zajišťování příznivého stavu a vývoje bezpečnostní situace ve státě. Z těchto důvodů je nezbytné důkladné poznání problematiky bezpečnostní situace, její struktury, prvků, které ji utvářejí. Pro poznání, identifikaci a následné hodnocení této bezpečnostní situace je nezbytná kvalitní analytická bezpečnostní činnost za účelem poznání stavu a vývoje bezpečnostní situace.

Právě přesná identifikace a objektivní hodnocení bezpečnostní situace je totiž nezbytnou podmínkou po účinnou, efektivní a ofenzivní činnost bezpečnostních subjektů při zajišťování a řešení bezpečnostní situace, a tedy plnění úloh a úkolů uložených zákonem pro příslušné bezpečnostní subjekty při zajišťování bezpečnosti státu (Hundák 2002, s. 9).

Kriminalistická identifikace objektů

Identifikací v kriminalistice se rozumí proces srovnávání a ztotožňování objektů, aby byla zjištěna souvislost osoby nebo věci s vyšetřovanou událostí podle stop či jiných zobrazení. Používají se různé způsoby srovnávací metody tak, aby se určila totožnost objektu. Jestliže se nepodaří zjistit konkrétní objekt, který zanechal stopy, pak se proces kriminalistické identifikace zužuje na určení skupinové příslušnosti objektů, zjištění skupiny, třídy objektů, k nimž patří předmět, který zanechal stopy (Porada 1987). V tomto smyslu lze totožnost vymezovat ve dvojím smyslu: Jednak jako vztah, jednak jako stav. Pro teorii a proces kriminalistické identifikace je rozhodující pojetí totožnosti jako vztahu (Porada 1987). Základním východiskem identifikace v kriminalistice je teorie vzájemného působení, tvoří ho učení o totožnosti, individuálnosti a relativní stálosti objektů identifikace (Porada a kol. 2001). Ke splnění poslání kriminalistické identifikace, tj. ke zjištění totožnosti osob a předmětů podle jejich zobrazení v materiálním prostředí a ve vědomí člověka, není možno vystačit pouze s myšlenkovými operacemi. Proces kriminalistické identifikace vyžaduje také praktickou poznávací činnost od subjektů identifikace (vyšetřovatele, znalce) – jejich „dotyk“ s realitou, reálné úkony. Hlavní poslání teorie kriminalistické identifikace spočívá v objasnění způsobu, jak zkoumat konkrétní objekty, aby byla objasněna jejich spojitost s vyšetřovanou událostí.

Současná podoba klasické, tzv. objektové identifikace však již dnes mnohdy nestačí k dosažení konečného cíle, tj. zjištění totožnosti konkrétního objektu. Za tím účelem byla nově vytvořena forma kriminalistické identifikace, tzv. kriminalistická identifikace systémů. Identifikace objektů a systému nejsou v protikladu, vzájemně se nevylučují, ale jsou v souladu a vzájemně se doplňují. Identifikace systémů je v současné době moderní specifickou kriminalistickou teorií, která může být užitečná zejména v případech, kdy klasická kriminalistická identifikace objektů nevede k úspěšnému cíli a problém lze řešit vytvořením a následnou identifikací systémů.

Individuální identifikace je výsledkem zjištění totožnosti individuálního (konkrétního) objektu, **nedovršená identifikace** znamená, že proces identifikace není ukončen zjištěním totožnosti individuálního (konkrétního) objektu, odráženého ve stopě nebo jiném odrazu. V těchto případech hovoříme pouze o zjišťování skupinové příslušnosti objektů, a to z těchto aspektů:

- a) proces kriminalistické identifikace byl ukončen pouze první (obecnou) etapou,
- b) proces kriminalistické identifikace byl ukončen klasifikací.

První (obecná) etapa kriminalistické identifikace nám poskytuje zjištění, že srovnávané objekty se shodují v obecných (skupinových) znacích. Výsledkem tohoto stadia kriminalistické identifikace je zjištění skupinové příslušnosti nebo zjištění tzv. skupinové totožnosti (identity). Konečně častými případy nedovršené identifikace jsou ty, kdy ztotožňovaný objekt je zásadně individualizovatelný, ale nepodaří se zajistit adekvátní odraz neopakovatelného identifikačního komplexu, například vlivem různých objektivních i subjektivních okolností (nedokonalá stopa, nedokonalá metodika zkoumání atd.).

Nepodaří-li se ukončit druhou etapu kriminalistického identifikačního procesu, tj. detailní a konečné stadium zjištění totožnosti individuálního (konkrétního) objektu, nezískáváme trestně procesní důkaz, nýbrž jen poznatek, na jehož základě zužujeme okruh prověřovaných objektů. Zjišťování skupinové příslušnosti objektů v procesu nedovršené kriminalistické identifikace v případě neúspěšného výsledku druhého stadia tohoto procesu nelze směřovat se samostatným procesem zjišťování skupinové příslušnosti, který je ve své podstatě klasifikačním procesem. Jedná se o případy, kdy ztotožňovaný objekt je již svou podstatou nezpůsobilý ke zjištění individuální totožnosti. Jde například o objekty, které nejsou ohraničeny od okolního světa. Nebo takové objekty, u nichž dosažený stupeň vědeckého poznání neumožňuje stanovit neopakovatelný komplex identifikačních vlastností nezbytný pro určení individuální totožnosti objektu.

Výsledkem procesu kriminalisticko-identifikačního zkoumání je zjištění skupinové příslušnosti objektu, tedy jeho klasifikování, zařazení do určité třídy, skupiny, rodu, druhu apod. Závěry o zjištění skupinové příslušnosti tohoto procesu jsou trestně procesními důkazy, protože se jedná o samostatný způsob dokazování. Příkladem takového zkoumání je například určení charakteru neznámé látky, určení způsobu zhotovení objektu, zjištění zdroje (pramene), odkud zkoumané objekty pocházejí, zjištění příslušnosti několika objektů k téže skupině apod.

Kriminalistická identifikace systémů

Základy teorie kriminalistické identifikace systému zavádí do kriminalistiky Porada (1987). Systémový přístup k identifikaci objektů přinesl nové pohledy na pojetí kriminalistiky, které vychází z fyzikální interpretace a následného matematického zpracování základního kriminalistického problému, tj. správnou interpretací stop trestného činu tento čin rekonstruovat a identifikovat pachatele. (Janíček, Porada 1995; Porada a kol. 2001, 2016)

Pojem stopa lze na obecné, nadoborové úrovni vymezit takto: „Stopa je na určité úrovni zjištělný a rozlišitelný důsledek interakce reálného objektu T se svým okolím $O(T)$.“ (Janiček, Porada 1995; Porada a kol. 2001, 2016, 2019)

Kriminalistická stopa je stopa vzniklá v souvislosti s událostí trestného činu. Její okolí objektu může mít charakter:

- biologických objektů (člověka, zvířat, rostlin),
- objektů vytvořených člověkem,
- objektu tvořících součást neživé přírody.

U všech tří typů okolí může mít stopa charakter materiální, u člověka a u některých druhů zvířat i charakter psychický, projevující se v jejich chování. Stopy nesou v sobě informaci o vlastnostech struktur a chování objektů, jež vešly v interakci, a též o změnách, které v důsledku nich v entitách nastaly. Tyto informace je nutné určitým způsobem zakódovat. Nechť identifikovaný objekt T a jeho okolí $O(T)$ jsou charakterizovány určitými entitami (vlastnostmi), například hmotnost, geometrie, teplota, barva očí, krevní skupina apod. Nechť tyto entity lze popsat určitými „parametry objektu a okolí“ (též „charakteristickými veličinami“), které označme symbolem B a nechť tyto parametry lze kvantifikovat, tedy přiřadit jim hodnoty B_h .

Množina podstatných parametrů B ve vztahu ke kriminalistické identifikaci bude v dalším textu chápána jako systém relevantních veličin $\Sigma(T+O)$ vytvořený na stopě. Entity, kterými jsou charakterizovány stopy vzniklé po interakci objektů, jsou označovány jako identifikační znaky Z (též markanty), což má vystihovat, že jsou využívány v procesu objektové identifikace. Hodnoty markantů označme symbolem Z_h . Identifikační znaky lze členit na obecné (skupinové) a zvláštní (specifické). Průnik (sjednocení) obecných a zvláštních znaků má jen určitý objekt, čímž je charakterizována jeho jedinečnost a neopakovatelnost.

Pro proces identifikace se z identifikačních znaků uvažují pouze ty, které jsou pro řešení identifikačního problému podstatné. Tyto markanty musí být součástí systému veličin $\Sigma(T+O)$ vytvořeného na stopě, jež je základem pro další zpracovávání informací zanechaných ve stopě. Symboly T a O v systému Σ mají zdůraznit, že charakter stopy S je závislý jak na vlastnostech a chování objektu T , tak i na vlastnostech okolí $O(T)$. V obecném pojetí každý reálný objekt i jeho okolí se v čase, případně i v prostoru mění. Tuto skutečnost je nutné respektovat i v posuzování hodnot veličin B systému $\Sigma(T+O)$, a to tím, že musí odpovídat časoprostorovým stavům objektu i jeho okolí. Konkrétní hodnoty B_h veličin B pak vyjadřují konkrétní stav systému Σ a lze je považovat za veličiny stavové. Identifikační veličiny mají obecně stochastický charakter, protože jsou zatíženy informačním šumem s těmito příčinami:

- podmínky, za nichž vzniká stopa, mají obecně náhodný charakter (například strukturní vlastnosti kontaktujících se objektů jsou popsány intervalovými veličinami),
- hodnoty B_h veličin B se stanovují experimentálně (pozorováním nebo měřením), jsou tedy zatíženy chybami měření, takže se jedná o náhodné, a tedy intervalové veličiny,
- parazitní vlivy okolí způsobují změny hodnot B_h veličin B .

Obr. 3: Typy identifikace systému (Porada a kol. 2001)

S ohledem na vymezení znalecké identifikace založené na vědeckém podkladě vycházejí tyto činnosti z určitých teorií. Ty jsou zase zpracovány do konkrétních algoritmů, případně softwarových prostředků (SW) a jsou realizovány s konkrétními technickými prostředky. Uvážíme-li tyto skutečnosti, lze vytvořit komplexní strukturu kriminalistické identifikace související s určitou relevantní událostí. Kriminalistická identifikace je specifickým případem řešení problémů modelováním, protože při řešení kriminalistických problémů identifikací jsou srovnávací vzorky modelovými objekty. Tyto úvahy lze schematicky znázornit (obr. 4).

Na základě studia stopy se získají vstupní informace (I_i) o zkoumané stopě, které slouží:

- k vytvoření systému relevantních veličin $\Sigma(T+O)$ na stopě,
- k vytvoření srovnávacích vzorků (modelů).

Nad srovnávacími vzorky se na základě činností realizovaných na těchto vzorcích vytvoří systémy relevantních veličin $\Sigma(T' + O')$. Konkrétní druh srovnávacích vzorků i konkrétní typ těchto činností s těmito vzorky záleží na tom:

- o jaký kriminalistický problém se jedná,
- co je pro kriminalistickou identifikaci k dispozici po spáchání trestního činu (typ stopy),
- jaké kriminalistické metody a metody z jiných oborů jsou k dispozici pro realizaci identifikačního zkoumání u konkrétního trestného činu k dispozici. V rozhodovacím bloku se na základě aplikace kritérií shody na systémy veličin $\Sigma(T+O)$ a $\Sigma(T' + O')$ zjišťuje totožnost mezi stavy (projevy) objektu – pachatele, resp. jiného objektu, který způsobil kriminalistickou stopu, a stavy (projevy) příslušného srovnávacího vzorku. Ve skutečnosti jde o stavy (projevy) jednoho a téhož objektu, jednou reálného a jednou srovnávacího, tedy modelového. Je to tedy srovnávání a následné vyšetřování totožnosti objektivní reality s naší modelovou představou o této realitě, což je kriminalistická identifikace.

Obr. 4: Realizace kriminalistického problému kriminalistickou identifikací (Porada a kol. 2016)

V případě systémového pojetí identifikace jde rovněž o ztotožňování, ale jiného druhu. Identifikace v kriminalistice se liší od identifikace v jiných oblastech lidského poznání. Podrobným studiem kriminalistické stopy (identifikačních znaků, mechanismu vzniku stopy v okolí atp.) se vyčleňuje tzv. vstupní informace $I_{vst'}$, pomocí které vytváříme modely (srovnávací vzorky). V rozhodovacím bloku vzájemným srovnáním výstupních informací I_{vyst} z kriminalistické stopy a jednotlivých srovnávacích vzorků, na základě aplikace kritéria shody, zjišťujeme totožnost (hledaný vztah totožnosti) mezi stavy a projevy jednoho a téhož objektu. Jde tedy o objekt, který způsobil kriminalistickou stopu, a o příslušný srovnávací vzorek (ztotožňující objekt známého původu). Poznávací proces je tedy neustálá konfrontace našich představ a modelů (abstraktních i materiálních) s objektivní realitou. Tento proces ztotožňování objektivní reality s jejím modelem je identifikace. Všechny postupy a metody používané při tomto procesu nazýváme identifikační postupy. Systémový přístup k identifikaci objektů vyústil v posuzování shodnosti systémů vytvořených nad stopami trestných činů a srovnávacích vzorků.

Biometrická identifikace a verifikace

V současnosti se již v praxi v řadě případů aplikuje biometrická identifikace, která se opírá se o biometrické charakteristiky lidského těla a jeho projevů. Podle základního principu identity (totožnosti) je každá osoba identická (totožná) jen a jen sama se sebou. Když vědecky prokážeme a v mnoha směrech je prokázáno, že naše fyzické a psychické charakteristiky jsou individuální, pak je lze úspěšně použít pro efektivní identifikaci osoby s velmi vysokým stupněm jedinečnosti (Rak, Porada 2002).

Rozsáhlé pojednání o biometrii a identitě člověka v kriminalistických a forenzních aplikacích podávají Rak a kol. (2008), kteří se zabývají pojmy obecná identita, identita a identifikace osoby, rozebírají základní biometrické charakteristiky, vztah identifikace a verifikace, uvádí principy a kritéria pro biometrické technologie a na tomto základě předkládají některé možnosti využití biometrické identifikace v kriminalistice a forenzních vědách (se zaměřením na geometrii ruky, krevní řečiště, tvář osoby, tvar ucha, ruční písmo a podpis osoby, hlas a řeč, oční duhovku a oční sítnici, DNA, lokomoci a další s tím související oblasti a možnosti praktického využití).

Biometrická identifikace je využití jedinečných, měřitelných fyzikálních nebo fyziologických znaků (tzv. markantů) jako projevů člověka k jednoznačnému zjištění (identifikaci) nebo ověření (verifikaci) jeho identity (totožnosti) (viz Rak a kol. 2008). **Předpokladem pro využití každé biometrické charakteristiky je jedinečnost, relativní stálost, praktická měřitelnost a technologická možnost dalšího automatického zpracování zaměřeného na vyhodnocování srovnávaných charakteristik, patřících různým jedincům** (Porada a kol. 2001; Rak a kol. 2008; Šimšík, Porada a kol. 2008; Porada, Šimšík a kol. 2010 aj.).

Jednotlivé biometrické identifikační metody používají rozdílná technická zařízení a pracují na odlišných principech. Přesto je možné po určitém formálním zjednodušení jejich funkcí zevšeobecnit a vytvořit obecný popis jejich identifikační podstaty a následného technologického (počítačového) zpracování (Rak 2000). Realizace biometrických identifikačních metod vyžaduje jednak hardware (čtecí zařízení, kamery, mikrofony, optická čidla atd.), který snímá biometrické charakteristiky a převádí je do elektronické podoby, a jednak software, který sejmutá data převádí do žádané podoby, která zajišťuje technologičnost identifikačního zpracování a provádí vyhodnocení. Protože proces ověření identity může probíhat dvojím způsobem, rozlišuje se identifikace a verifikace zkoumaného objektu (Porada a kol. 2001; Rak a kol. 2008).

Identifikace se od verifikace liší tím, že identita jedince není známá a je nutné ji zjistit. Biometrická charakteristika objektu (jedince) se sejme shodným způsobem jako v předchozím případě, ale protože není zadán identifikátor jedince, musí se postupně prohledávat archiv šablon a porovnávat s aktuálně sejmutým vzorem do té chvíle, než dojde ke shodě údajů obou objektů. Je zřejmé, že identifikace je mnohonásobně náročnější na výkon identifikačního systému než verifikace. Nezbytným atributem, základním rysem biometrické identifikace je automatizované využití jedinečných, měřitelných anatomických nebo fyziologických charakteristik anebo projevů člověka k jednoznačnému zjištění nebo ověření jeho identity (Porada, Šimšík a kol. 2010).

Verifikace předpokládá, že objekt (jedinec) udá svou identitu a úkolem biometrického identifikačního zkoumání je tuto identitu potvrdit. Objekt sám nebo obsluha biometrického snímacího zařízení zadá identifikátor dotyčného verifikovaného jedince a poté se sejme vzorek požadované biometrické charakteristiky. Požár (2006, s. 144–145) uvádí i možnosti identifikace a autentizace v informačních a komunikačních technologiích a možnosti identifikace, simplifikace a algoritmizace bezpečnostní činnosti.

Závěr

Bezpečnostní identifikace zahrnují všechny druhy identifikace v bezpečnostní praxi, rozhodující význam v rámci základních pojmů kriminalistiky má kriminalistická identifikace (objektů, systémů), u policejních a bezpečnostních věd tento význam přísluší identifikaci bezpečnostních činností. Pod pojmem identifikace bezpečnostních činností v širším slova smyslu lze chápat proces ztotožňování našich poznatků a vědomostí se skutečností. Takto chápaný proces identifikace opodstatňuje zařadit identifikaci do kategorie poznávacího procesu, který si lze představit jako případ jisté noeticky orientované interakce mezi poznávaným objektem (jevem, událostí, procesem v bezpečnostní činnosti) a mezi poznávacím subjektem (bezpečnostním orgánem – pozorovatelem).

Resumé

Security identification includes all kinds of identification in security practice, the decisive meaning within the basic concepts of forensic science is that of forensic identification (objects, systems), police and security sciences this importance belongs to the identification of security activities. The identification of security activities in the broader sense of the term can be understood as the process of identifying our knowledge and knowledge with reality. The process of identification thus understood justifies the identification into the category of cognitive process, which can be imagined as a case of certain noetically oriented interaction between the recognized object (phenomenon, event, process in security activity) and between the cognitive subject (security authority – observer). Security identification includes all kinds of identification in security practice, the crucial meaning in the basic concepts of forensic science is the forensic identification (objects, systems), in the case of security sciences it is the identification of security activities. The identification of security activities in the broader sense of the term can be understood as the process of identifying our knowledge and knowledge with reality. The process of identification thus understood justifies the categorization of identification in the cognitive process category. The cognitive process can be conceived as a case of some noetically oriented interaction between the recognized object (phenomenon, event, process in the police security activity) and between the cognitive subject. Oriented interaction of the subject's relationship with the cognitive object means that in addition to choosing the object, phenomenon, process, event in the police security activity, the subject also chooses an aspect of its cognition. The result of the cognitive process is the identification of an individual object (or at least its grouping) in the case of criminalistics in the form of object or system identification, or in the case of identification of security activities, knowledge of the security situation.

Seznam bibliografických odkazů

- BRUNOVÁ, M., 2007. Vybrané problémy dokazování trestné činnosti s využitím kriminalistické identifikace. *Karlovarská právní revue*, č. 2, s. 64–70. ISSN 1801-2193.
- BRUNOVÁ, M., 2009. Biometrická identifikace podle funkčních a dynamických znaků v kriminalistice a dokazování v trestním řízení. *Karlovarská právní revue*, č. 3, s. 94–100. ISSN 1801-2193.
- FILÁK, A. a kol., 2006. *Základy teorie policejné bezpečnostní činnosti II*. Praha: PA ČR. ISBN 80-86477-33-9.
- HUNDÁK, Š., 2002. *Policejné-bezpečnostní situace, její analýza, identifikace a hodnocení*. Praha: PA ČR.
- JANÍČEK, P. a V. PORADA, 1995. Identifikace a modelování v technice a kriminalistice. *Soudní inženýrství*, č. 5. ISSN 1211-443X.
- KRAUS, J. a kol., 2006. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia. ISBN 80-200-1351-2.
- MESÁROŠ, M., J. REITŠPÍS a S. KŘÍŽOVSKÝ, 2010. *Bezpečnostný manažment*. Košice: VŠBM. ISBN 978-80-89282-48-7.
- PORADA, V. a kol., 2001. *Kriminalistika*. Brno: CERM. ISBN 80-7204-194-0.
- PORADA, V. a kol., 2019. *Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. vyd. Plzeň: A. Čeněk. ISBN 978-80-7380-741-2.
- PORADA, V. a kol., 2017. *Bezpečnostní vědy. Úvod do teorie a metodologie*. Plzeň: A. Čeněk. ISBN 978-80-7380-658-3.
- PORADA, V. a kol., 1987. *Úvod do teorie veřejnobezpečnostní činnosti*. Praha: VŠ SNB.
- POŽÁR, J., 2006. Policejné bezpečnostní událost a informace. In: FILÁK, A. a kol. *Základy teorie policejné bezpečnostní činnosti II*. Praha: Police History, s. 147–174. ISBN 80-86477-33-9.
- RAK, R. a kol., 2008. *Biometrie a identita člověka ve forenzních a komerčních aplikacích*. Praha: Grada. ISBN 8024723655.
- RAK, R., 2000. *Informatika v kriminalistické a bezpečnostní praxi*. Praha: MV ČR.
- RAK, R. a V. PORADA, 2002. Informační proces jako prostředek poznání bezpečnostní situace a nástroj určování následných bezpečnostních činností. *Bezpečnostní teorie a praxe*, zvl. č. 1. díl. Praha: PA ČR, 2002, s. 53–56; 205–233. ISSN 1801-8211.
- ŠIMOVČEK, I. a kol., 2001. *Kriminalistika*. Bratislava: Iura Edition. ISBN 978-80-7380-343-8.
- ŠIMŠÍK, D., V. PORADA a kol., 2008. *Analýza pohybu člověka při identifikaci osob v kriminalistice*. Košice: Edícia vedeckej a odbornej literatury SJF TU v Košiciach. ISBN 978-80-553-0023-8.